

Helligtrekongers søndag d. 6/1-19

Salmer:

717: I går var hveden moden

362: Gør dig rede, kristenhed

138: De hellig tre konger så hjertensglad

136: Dejlig er den himmel blå

Prædiketekst: Matthæusevangeliet 2,1-12

Da Jesus var født i Betlehem i Judæa i kong Herodes' dage, se, da kom der nogle vise mænd fra Østerland til Jerusalem og spurgte: »Hvor er jødernes nyfødte konge? For vi har set hans stjerne gå op og er kommet for at tilbede ham.« Da kong Herodes hørte det, blev han forfærdet, og hele Jerusalem med ham. Og han sammenkaldte alle ypperstepræsterne og folkets skriftkloge og spurgte dem, hvor Kristus skulle fødes. De svarede ham: »I Betlehem i Judæa. For således er der skrevet ved profeten: ›Du, Betlehem i Judas land, du er på ingen måde den mindste blandt Judas fyrster. Fra dig skal der udgå en hersker, som skal vogte mit folk, Israel.‹ « Så tilkaldte Herodes i al hemmelighed de vise mænd og forhørte dem indgående om, hvornår stjernen havde vist sig. Og han sendte dem til Betlehem og sagde: »Gå hen og spørg jer nøje for om barnet; og når I har fundet det, så giv mig besked, for at også jeg kan komme og tilbede det.« Da de havde hørt på kongen, tog de af sted, og se, stjernen, som de havde set gå op, gik foran dem, indtil den stod stille over det sted, hvor barnet var. Da de så stjernen, var deres glæde meget stor. Og de gik ind i huset og så barnet hos dets mor Maria, og de faldt ned og tilbad det, og de åbnede for deres gemmer og frembar gaver til det, guld, røgelse og myrra. Men i drømme fik de en åbenbaring om ikke at tage tilbage til Herodes, og de vendte hjem til deres land ad en anden vej.

Jeg holder af historien om de vise mænd. De har en klar mission. De rejser langt. Sikkert gennem ørken og farlige egne. Og de når frem. Vise og sandsynligvis velhavende mænd, som knæler ved et lille nyfødt barn. De har hver deres gave, guld, røgelse og myrra. Jesus, Guds søn, blev godt nok ikke født i et kongepalads, men fik alligevel lidt ære og herlighed fra de vise mænd. Vi ved ikke, om der virkelig var tre eller fire eller fem vise mænd. Det står der i hvert fald ikke noget om i

Bibelen. Men den kristne tradition begyndte på et tidspunkt at sige, at der var tre, og at de hed Kasper, Melchior og Balthazar. Det med de tre stammer sandsynligvis fra, at der var tre gaver. Og så har man tænkt, at så var der nok også tre vise mænd. Senere i historien blev de vise mænd til hellige konger. Derfor kan vi i dag på helligtrekongers søndag høre om de vise mænd. De vise mænd blev sandsynligvis til hellige konger på grund af den tekst fra Det Gamle Testamente, som vi hørte tidligere i gudstjenesten. Der hed det: ”*Folkeslag skal komme til dit lys og konger til din stråleglans.*”

Når kirken og den kristne tradition i tidens løb har ændret lidt på historien og tilføjet elementer, kan man godt blive lidt skeptisk. Var der virkelig nogle vise mænd, som kom på besøg hos Jesus, Maria og Josef der i Betlehem? Eller er det bare en skrøne?

Det ord, som vi oversætter til vise mænd, hedder på græsk magoi. Altså, det ord, som vi på dansk kender som magiker. Der findes ikke mange magikere i det bibelske univers. Dem kender vi mere fra Harry Potter eller fra andre fantasifulde universer. Når de endelig omtales i jødisk eller kristen sammenhæng, er det tit nogle, man skal holde sig fra, som troldmænd og hekse. På Jesu tid var en magiker en, som beskæftigede sig med astrologi, altså at tyde stjernetegn, med at tyde drømme og med magiske tricks. Selv i dag vil de fleste tænke, at dem skal man nok ikke stole alt for meget på.

Så hvis forfatteren til Matthæusevangeliet selv ville indføre nogle nye spændende personer i beretningen om Jesu fødsel, som skulle blive godt modtaget af de kristne læsere, så var vismænd, magikere, ikke det bedste valg. Dem ville folk være skeptisk over for og hvorfor tro og følge en Guds søn, Jesus, hvis han har noget med mystiske og halvsorte kræfter at gøre.

Når forfatteren til Matthæusevangeliet alligevel fortæller om vismænd fra øst, sandsynligvis fra det nuværende Irak, som kom på besøg, er det højst sandsynligt fordi, det faktisk skete. Der var virkelig nogle mænd i øst, som så et usædvanligt fænomen på himlen og besluttede sig for at undersøge det og tage ud på en rejse. Sandsynligvis så de Saturn og Jupiter stå tæt på hinanden og vidste, at det betød, at der var født en ny konge hos det jødiske folk.

I det jødiske kongepalads blev der ingen begejstring over vismændenes besøg. Herodes den store følte sin magt truet og satte sine folk til at granske de jødiske skifter. De fandt frem til, at Kristus skulle fødes i Betlehem, få kilometer uden for Jerusalem. Herodes planlægger at bruge de vise mænd som spioner og vil have dem til at undersøge den her rival til hans trone lidt nærmere. Bagefter vil han tage sig ”kærligt” af ham.

Og så kommer der en vigtig detalje: Da de, altså de vise mænd, havde hørt på kongen, tog de afsted, og se, stjernen, som de havde set gå op, gik foran dem, indtil den stod stille over det sted, hvor barnet var. Da de så stjernen, var deres glæde meget stor.

Måske kan man forklare stjernens tilsynekomst i første omgang med de to planeters nærhed på hinanden. De kører rundt i deres baner på himlen, og indimellem passerer de tæt på hinanden. Men et himmellys som går foran dem? Det er svært at forklare. Det lyder mystisk. Ja, det lyder som om, at her greb Gud ind. Her kan vi ikke forstå med fornuften, men må acceptere, at Gud greb ind på overnaturlig vis, som han også tidligere gjorde med englens besøg hos Maria og englenes besøg hos hyrderne på marken. Og vismændene reaktion på stjernen? De blev glade. Meget glade. Hvorfor?

Jo, de havde set et himmellys og stolet på, at de havde forstået det rigtigt. De var rejst en lang vej og kommet til et kongepalads i Jerusalem. Det logiske sted for en nyfødt kongesøn. Der havde de lyttet til nogle helt andre fagfolk. Skriftkloge og ypperstepræster, eksperter i den jødiske tro. De jødiske fagfolk havde brugt deres fagkundskab, gransket gamle skrifter og ledt vismændene i en ny retning. Men altså, man stoler mest på ens egen fagkundskab. Teologer kan godt være lidt skeptiske over for religionshistorikere. Læger kan være skeptiske over for kiropraktikere. Tømrere måske lidt skeptiske over for murere. Det ville nu være rart, hvis stjernehimlen bekræftede for de vise mænd, at de var på rette vej, og at de jødiske fagfolk havde ret.

Og det er netop det, som stjernehimlen gør. Det er netop det, som Gud sætter i gang. Han sætter et himmellys til at lede de vise mænd det sidste stykke, fordi Gud ved, at det stoler de mest på. Fordi Gud kender de vise mænd og respekterer deres faglighed, deres særpræg, deres personlighed. Derfor blev de glade. Meget glade.

Da de vise mænd har fundet barnet, tilbudt det og afleveret deres gaver, tager de afsted igen. Denne gang taler Gud til dem i en drøm og leder dem ad en anden vej hjem. Ikke forbi Herodes, som har onde planer. Men tilbage til østerland uden at tage forbi kongepaladset i Jerusalem først.

Her på helligtrekongers dag er det oplagt at tænke på, hvad vi kan lære af de vise mænd. Kan vi lære noget af deres måde at lade sig lede på? Grundtvig er inde på det samme i ”Dejlig er den

himmel blå”, som vi skal synge til sidst i gudstjenesten. I andetsidste vers taler han om, at vi også har en ledestjerne. Når vi følger den, så kommer til Jesus.

Hvis vi nu forestiller os, at vi aldrig havde sunget den salme før, men skulle gætte på, hvad Grundtvig mon mente, den ledestjerne var, så ville der nok komme en del bud.

Hvordan finder vi Kristus? Man kunne sige ved Åndens hjælp. Guds ånd virker i os, og hvis vi vil finde Kristus og tro ham, har vi brug for, at Guds ånd leder os, f.eks. ved drømme. Ellers farer vi vild. Eller man kunne have sagt ved traditionens hjælp. Den kristne kirkehistorie og tradition er fyldt med mennesker, som har søgt Gud og levet fromme liv. Mon ikke de kan lære os noget? Det virker da tåbeligt, hvis ikke vi lærer af dem, som er gået foran os.

Eller man kunne tænke, at vi skal finde Kristus ved andre menneskers hjælp. Det er lettere for ét menneske at fare vild, end det er for to mennesker. Eller tre eller fire. Når vi taler med hinanden om troen og livet, må der da være større chance for, at vi finder frem til den sande tro på Jesus.

Eller man kunne tænke, at det var ved kirkens hjælp. Betone vigtigheden af at sidde på kirkebænken hver søndag og tage del i kirkens arbejde. Tilbede og synge til kirkens herre, Jesus Kristus.

Men hvad tænker Grundtvig på? En helt femte ting:

Denne stjerne lys og mild,
som kan aldrig lede vild,
er hans Guddoms-ord det klare,
som han os lod åbenbare
til at lyse for vor fod.

Bibelen. Guds ord. Det kan ifølge Grundtvig aldrig lede vild.

De andre forslag er gode nok, men de kan lede vild. Vi kan stole på åndens vejledning i vores indre, f.eks. i drømme, men Guds stemme i vores indre kan let komme til at lyde som det, vi selv gerne vil. Og ikke det, som Gud vil. Vi kan tilsvarende lære virkeligt meget af den kristne kirkes historie, men der er en del forskellige traditioner og meninger og mange dele af den kristne tro, som ikke altid stemmer overens. Vi kan også lære meget af andre mennesker, men også de kan tage fejl. Vi kan også selv, selvom vi ikke vil, være med til at føre andre mennesker vild. Væk fra troen. Væk fra Kristus. Og kirken? Kirken er ikke på den måde et sikkert rum. Der er ingen garanti for, at præsten ikke siger noget, som er forkert. Nærmere en garanti for, at det gør han indimellem.

Bibelen er hovedkilden til vores viden om Gud. Bibelen er hovedkilden til vores tro. Bibelen er den sikre vej til at finde en sand tro på Kristus. Det er Bibelen, som er den sikre ledestjerne, når vi skal leve et liv som kristne på en hverdag i januar.

Vi kan dog lære af beretningen om vismændene, at der er mere at sige end det. De vise mænd fik den afgørende hjælp til at finde barnet ved at lytte til de jødiske skriftkloges læsning af Det Gamle Testamente. Igennem det blev de ledt til Betlehem. Der er mange småbyer i Israel, og de havde nok ikke fundet den rigtige by uden den hjælp.

Men alligevel taler Gud også til dem i det sprog, de forstår. Han leder dem først ved hjælp af et nyt naturligt og forklarligt lys på himlen. Han leder dem derefter ved hjælp af et unaturligt, ja, overnaturligt og uforklarligt lys på himlen. Han leder dem til sidst i drømme. Gud taler til de vise mænd i et sprog, de forstår. Og de bliver glade.

Gud taler også til os i et sprog, vi forstår. Gud er ikke en forvirringens Gud, en anarkiets Gud, men Gud ønsker at forstås. Gud ønsker at kommunikere med os, tale til os, lede os, forme vores liv. Derfor skal Bibelen oversættes til et dansk, som vi taler i vores tid. Den skal forstås, for Gud vil kommunikere, og det gør han primært gennem Bibelen. Alle de andre ting, som vi gættede på kunne være ledestjerner: Ånden, den kristne tradition, andre mennesker, kirken, de må guide os i vores læsning og forståelse af Bibelen. De må være hjælpeledestjerner. Og vi må respektere, at Gud bruger forskellige hjælpeledestjerner til forskellige mennesker.

Nogle af os er følsomme og sensitive og er i god kontakt med Guds ånd i os og er dygtige til at lytte til hans stemme og forstå drømme. Det kan være, når der skal træffes store valg i livet, når Bibelen skal forstås. Når der er ord og opmuntringer fra Gud, som andre mennesker skal have gavn af.

Andre af os er dybt optagede af historien og finder stor hjælp til hverdagslivet ved at læse om, hvordan Gud har talt til mennesker i løbet af kirkens historie. Eller vi bliver inspireret i vores bibellæsning af tidligere tiders kristne ofte lidt mere spraglede og farverige forståelser af Bibelen. Andre af os er stærkt optagede af fællesskabet med andre mennesker og elsker at lytte til andre og dele vores tanker med andre. Til os vil Gud i højere grad bruge andre mennesker til at lede os i vores liv og til at lede os i at forstå Bibelen.

Og til sidst, nogle af os elsker kirkens rum og føler os nærmest Gud, når vi er i kirkens rum. Her oplever vi, at Gud særligt taler til os, gennem bibeltekster og prædikener, leder os og giver os mod til at leve troen ud i hverdagen.

Og der kunne nævnes flere. Vi ved nok selv bedst hver især, på hvilke måder Gud oftest leder os, og hvordan vi bedst får hjælp til at forstå Bibelen.

For vi er forskellige. Gud taler til os gennem Bibelen og bruger en række forskellige måder til at kommunikere med os på. Gud vil forstås. Gud vil give os vejledning og håb og trøst. Det blev vismændene glade for. De blev meget glade for, at Gud vejledte dem på en måde, som passede til deres personlighed og faglighed.

Jeg glemmer tit at være glad, fordi jeg har en Bibel at læse i, eller fordi Gud vejleder mig på måder, jeg forstår. Men det kunne være en god påmindelse og et mål for os alle her i 2019: At takke Gud for, at han taler til os igennem Bibelen og på måder, som passer til os hver især. Og så ellers bruge tid på at læse og forstå hovedkilden, Bibelen. For Gud ønsker at tale til os. Han ønsker at blive forstået. Han ønsker at lede os til Kristus.